Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni Administracja; ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: (na poczcie lub w administracji) kwartalnie —— mk. miesięcznie 2000 mk. — Ogloszenia: za miejsce jedno-łamowe jeden milimetr w wyż 100 mk. przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 10 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

Rok V | Września, sobota, dnia 21-go kwietnia 1923 r. | № 46

Pod sztandarem nacjonalizmu

Kiedy Mussolini doszedł do steru władzy i ujął w swe żelazne dłonie rządy we Włoszech, tworząc zarazem gabinet o wybitnie faszystowskiem obliczu, — rozległy się na całym świecie wśród sfer lewicowych, wśród mocarstwa anonimowego i masonerji, okrzyki, że to jest tylko chwilowa próba opanowania polityki we Włoszech przez faszystów, że w najbliższej przyszłości okażą się oni bezsilni i będą musieli ustąpić, a tem samem faszyzm jako taki zniknie zupełnie, zakończy swój krótko trwały żywot.

Wszystkie powyższe przypuszczenia nie sprawdziły się ani na jotę. Jest faktem niezaprzeczonym, że Mussolini stoi wciąż na czele rządu, że ten rząd rozwija bardzo energiczną i skuteczną akcję ku wzmożeniu potęgi Włoch, że władza obecnego premjera jest nieomal dyktatorska, przyczem wódz faszystów cieszy się niesłychaną popularnością na całym półwyspie Apenińskim. Entuzjastyczny naród włoski skory do łatwych uniesień, do gwałtownych a wybuchowych uczuć, zapalający się łatwo, lecz również łatwo stygnący, — ten naród otacza coraz większem nimbem chwały Mussoliniego, widząc w nim najzupełniej słusznie rzeczywistego twórcę rozrostu wewnętrznego i konsolidacji Włoch, oraz tego męża opatrznościowego, który wydobył kraj z toni, w jaką go pogrążyły niepoczytalne w swych zamierzeniach oraz tendencji poprzednie rządy socjalistyczne. Mussolini to symbol płomiennego uczucia przywiązania do ziemi rodzinnej, uczucia, przekutego w pozytywną, realną czynów stal.

I w tem właśnie leży cała tajemnica jego władzy, jego popularności, oraz pomyślnego rozwoju wszystkich poczynań wodza faszystów. Powiedział on sobie: na ziemi włoskiej przedewszystkiem Włosi ci z serca myśli, uczuć i czynów rządzić powinni! Do nich powinna należeć władza, a nie do rozmaitych żywiołów napływowych czynników opanowanych przez mocno wątpliwej wartości. hasła socjalistyczne, lub też komunistyczne. Te ostatnie czynniki, będąc związane rozmaitemi doktrynerskimi formułami haseł międzynarodowych, znajdując się z konieczności pod bezpośrednim, a przepotężnym wpływem żydowsko-masońskim — te czynniki nie mogą mieć jedynie na uwadze dobro swojego kraju, interesa swego państwa, bowiem są zaangażowane również w innym kierunku. Trzeba więc szukać takich, którzyby stojąc u steru władzy mieli tylko na myśli istotne potrzeby swego kraju i dla ziszczenia tychże pracowali, poświęcając swe siły, swą umiejętność, swój patrjotyczny zapał. Takie jednostki mogą znaleźć się tylko w szeregach rdzennie narodowych, co zrozumiał Mussolini, i on, swego czasu zwolennik socjalizmu, porzucił teorje lewicowe, stanął na czele potężnej organizacji narodowej, rozwijając ją coraz bardziej, aż nadeszła wreszcie chwila, kiedy ta organizacja w potężnym odruchu opanowała cały kraj, ujmując władze w swe ręce ku rzeczywistemu szczęściu i prawdziwej pomyślności Włoch.

Było to jedno z tych pięknych, a będących wynikiem dziejowej konieczności, oraz jej nakazów — zwycięstw idei narodowej. Był to jej tryumf, o jedno więcej ogniwo w łańcuchu sukcesów na terenie odradzającej się Europy. Mussolini, Poincare, Bratian, Bonar Law — oto te potężne słupy gorejące, te potężne słońca zwycięskiego pochodu nacjonalizmu w całej Europie!

Potężna fala owego twórczego prądu, owego odrodzenia poszczególnych narodów w ruchu ich rzeczywistych interesów, zrzucenia z siebie jarzma rozmaitych doktryn socjalistyczno-komunistycznych — ta potężna fala wreszcie opanuje i nasz kraj. Zniknąą, pójdą w niepamięć, jako jakiej mary złowieszcze nazwiska naszych domorosłych polityków z pod znaku lewicowo-mniejszościowego, zejdą w cień, by, da Bóg, nigdy już nie wypłynęli rozmaitej wątpliwej wartości „genjusze“ w rodzaju p. Pilsudskiego, oraz jego adherentów, a na całej linji zatriumfuje potężne hasło jedynie żywotnego i twórczego prądu, jakim jest nacjonalizm. Pod tym sztandarem Polska będzie zdążać ku szczytom potęgi, wspaniałego rozwoju, wierna swym tradycjom dziejowym, a zarazem spełni i spełniać będzie wciąż swą zaszczytną misję przedmurza kultury i cywilizacji na rubieży pomiędzy Wschodem a Zachodem!

Sprawa polskiej większości sejmowej

Warszawa, 19. 4. Według doniesień „Expresu Porannego“ układy z prezesem klubu N. P. R. dr. Wachowiakiem w sprawie przystąpienia tego klubu do większości polskiej w Sejmie, nie dały dotychczas konkretnych rezultatów. W godzinach popołudniowych odbyła się wspólna konferencja przedstawiciela Z. L. N. p. Seydy, N. P. R. p. Wachowiaka, „Piasta“ — Dąbskiego i „Wyzwolenia“ — Thugutta celem rozpatrzenia warunków na jakich tworząca się większość mogłaby być rozszerzona na grupę N. P. R. i „Wyzwolenia“.

Konferencja nie doprowadziła do rezultatów. „Express Poranny“ insynuje, że gdyby posłowi Thuguttowi powierzono tekę ministra spraw wewnętrznych — przystąpienie jego klubu do większości polskiej mogłoby być osiągnięte. Jest to wiadomość wyssana z palca.

Z miasta i dalszych stron

Września, dnia 20-go kwietnia 1923 r.

* **Celem omówienia programu uroczystego obchodu święta narodowego 3-go maja** połączonego w tym roku z 75 letnią rocznicą obchodu bitwy pod Sokołowem, przypadającej dnia 2 maja, zwołał p. burmistrz Niestrawski zarządy wszystkich towarzystw i osoby stojące na czele wojska i urzędów do sali ratuszowej w ubiegły poniedziałek. Po obszernej debacie uchwalono ze względów praktycznych obie uroczystości połączyć w jednym dniu i to 3-go maja. Uchwalono następujący porządek uroczystości: o g. 6.45 z rana msza żałobna za dusze zmarłych i poległych bohaterów w bitwy Sokołowskiej, o g. 8 zbiórka wszystkich towarzystw i reprezentacji władz oraz wojskowości na dziedzincu gimnazjaln. z kąd nastąpi wymarsz w rynek gdzie po wysłuchaniu mszy św. polowej z przemówieniem dostosowanem do uroczystości obchodu Konstytucji 3-go maja ruszy pochód pod pomnik sokołowski aby złożyć hołd cieniom poległych za pomocą śpiewu, przemówienia dotyczącego bitwy sokołowskiej oraz cichej modlitwy za dusze poległych. W tym czasie złożą osobne delegacje wieńce na grobie miejskiego cmentarzu oraz w Sokołowie samym. Pochód wróci ulicą Kościelną i zakończy się defiladą w rynku. Uroczystość poprzedzi capstrzyk i wieczornica w auli gimnazj. Wieńcami zajmą się szkoły, utrzymanie porządku pochodu oddano w ręce prezesa i naczelnika Sokoła pp. Wł. Kaliszewskiego i Jankowskiego. Do ściślejszego komitetu, mającego powyższy program wprowadzić w życie, wybrano ks. Bergera, pp. Wł. Kaliszewskiego, aptek. St. Konecznego, Wojc. Müllera, burm. Niestrawskiego i Wacł. Olka. 3-go maja z rana hejnał z wieży ratuszowej obudzi miasto.

* **Bieg okrężny we Wrześni.** Z inicjatywy Tow. gimn. „Sokół“ odbyło się zebranie zarządów zaproszonych towarzystw Powstańców i Woj., Młodzieży, Ekawera i Skautów celem urządzenia w dniu 3 maja biegu okrężnego. Zebraniu przewodniczył prezes „Sokoła“ p. Wł. Kaliszewski. Zebrani zgodzili się na przedłożony projekt, długość biegu oznaczono na 3 kilometry. Upoważnieni do wzięcia udziału w zawodach są członkowie towarzystw wymienionych w wieku po nad 16 lat. Zgłoszenia poszczególnych zawodowców przyjmuje druh naczelnik Jankowski ul. Poznańska (w domu p. Langego) do dnia 24. bm. włącznie. Przewidziane są 5 pięknych nagród dla pięciu najlepszych biegaczy. Utworzono ściślejszy komitet w skład którego weszli ks. Berger pp. Wł. Kaliszewski, dr. Krzyżagórski, Ignacy Pera, Józef Trawiński z Chociczy i Jan Witkowski. Określenie drogi i bliższe dane poda Komitet w następnych dniach do wiadomości.

* **Poświęcenie pomnika na grobach powstańców pod Książem.** Podczas powstania r. 1848 największa potyczka z prusakami odbyła się pod Książem. W potyczce tej zginęło 600 powstańców, których pochowano na pobojowisku. Tam też pochowany został dowodca powstańców, Florjan Dąbrowski, który w kilka godzin po bitwie zmarł wskutek odniesionych ran. Na pobojowisku usypano dość wielkie mogiły, lecz ani Krzyża, ani pomnika za rządów pruskich nie wolno było na nich postawić. Dopiero ze zmianą warunków politycznych w kraju poczęto myśleć o uczczeniu poległych. Utworzony został komitet, który przedewszystkiem wykupił z rąk spadkobierców znanego hakatysty Kennemana teren, na którym znajdują się mogiły. Później przystąpił komitet do ogrodzenia mogił i do postawienia trzech krzyżów na mogiłach. Uroczystość poświęcenia krzyżów odbędzie się w niedzielę, dnia 29 bm. Na uroczystość tę komitet zaprosił najwybitniejszych przedstawicieli całego społeczeństwa. Zaproszeni zostali między innymi J. E. ksiądz biskup Łukomski, wojewoda hr. Bniński, gen. Raszewski i inni. Komitet dokłada wszelkich starań, ażeby uroczystość uczczenia pamięci poległych powstańców wypadła jak najokazalej. W tym celu zaprasza na uroczystość wszystkich pozostałych jeszcze przy życiu uczestników bitwy pod Książem. Jeden z nich, przeszło 90-letni starzec, już się zgłosił. Zgłoszenia przyjmuje sekretarz komitetu ks. proboszcz Wiśniewski z miejscowości Mchy w powiecie śremskim. Tenże ksiądz Wiśniewski zwraca się za naszem pośrednictwem do rodziny śp. Florjana Dąbrowskiego, dowódcy powstańców pod Książem, z prośbą o wzięcie udziału w uroczystości.

* **Bicie złotej waluty.** Jak podaje „Gaz. Warsz.“ projekt bicia złotowej waluty metalowej, na razie w kruszcu, dostarczanym prywatnie, zostanie zrealizowany w najbliższym czasie. Na czele mennicy ma stanąć dotychczasowy dyrektor urzędu probierczego p. Aleksandrowicz. W tych dniach ma być ogłoszony konkurs na wzory monet metalowych w walucie złotowej.

* **Rok więzienia za jazdę koleją bez biletu.** Podczas rewizji jednego z pociągów na linji Lwów —Podzamcze natrafił kontroler kolejowy na jadącego bez biletu pasażera, Konrada Sikorę i zażądał od niego uiszczenia należytości oraz zapłacenia kary. Sikorze nie podobała się ta procedura, tłumaczył więc kontrolerowi, że daleko korzystniej dla obu stron byłoby polubowne załatwienie sprawy tj. przyjęcie łapówki. Perswazje kontrolera nie mogły się pomieścić w głowie Sikory wobec czego nastąpiło smutne zakończenie. Oto stanął Sikora przed lwowskim sądem okr. karnym, oskarżony o zbrodnię przekupstwa. Przy zastosowaniu wszelkich możliwych okoliczności łagodzących został Sikora skazany na rok ciężkiego więzienia.

* **Podrabiane banknoty.** P. K. K. P. Oddział w Poznaniu obłożyła aresztem fałszywe 50000 markówki. Falsyfikaty mają znak wodny niezgodny z oryginałem, są koloru jaśniejszego, przedewszystkiem podpada zamazana cyfra 50000 mk. Drugi rodzaj fałszywych 50000 markówek ma tło nieco jaśniejsze i noty są krótsze o 5—6 mm. i mniejsze 2—3 mm. Również przytrzymano fałszywe 10000 mk., dwie 1000 markówki z portretem Kościuszki i 500 mk. fałszywe. Wobec tak licznych falsyfikatów należy zwrócić baczną uwagę przy przyjmowaniu wszelkiego rodzaju banknotów.

* **73-letnia staruszka ząbkuje.** „Westminster Gazete“ opowiada, że pewna 73-letnia staruszka w Brighten, pozbawiona już zupełnie uzębienia, ze zdumieniem skonstatowała pojawienie się 12 nowych zębów, które wykluwują się jednak bardzo powoli. Rzeczy takie już zachodziły.

— **Lwów.** (Aresztowanie adwokata.) W związku ze sprawą malwersacji w D. O. K. w dziale technicznym sgłosił się do jednego z wojskowych urzędników adwokat Edmund Hirsprung i ofiarowywał mu znaczniejszą kwotę, namawiając do uprzątnięcia kompromitujących aktów w wziązku z malwersacjami. Prezes Sądu przekazał tę sprawę radcy Słowikowskiemu, który zarządził aresztowanie adwokata Hirsprunga.

Od 20 począwszy zliczają listonosze prenumeratę na „Orędownik Wrzesiński“. Prenumerata wynosi na maj 3000,— mkp. dla wszystkich prenumeratorów, którzy, czy to za pośrednictwem poczty, czy w agenturach lub w Administracji odbierają. Numer pojedyńczy 300,— mkp.

Z życia Towarzystw

— **Czołem!** W niedzielę, dnia 22 b. m. urządza Tow. gimn. „Sokół“ wycieczkę zbiorową do Węgierek. Zbiórka o godz. 1.45 po poł. przed szkołą powszechną. Uprasza się zaproszone Towarzystwa oraz przyjaciół sportu do licznego wzięcia udziału. Zarząd.

— **Gotów!** W niedzielę, dnia 22-go b. m. urządza Tow. gimn. „Sokół“ we Wrześni zbiorową wycieczkę do Węgierek, zapraszając do wzięcia udziału także Towarz. Młodzieży. Druhowie zechcą się przeto jaknajliczn. stawić o godz. 1.45 przed szkołą powsz., gdzie wyznaczono zbiórkę. Zarząd.

— **Czuwaj!** Zbiórka Drużyny Harcerskiej im. „Kazimierz Wielki“ w niedzielę, o godz. 11 przed poł. w lokalu „Odeon“.

Na dzwony

złożyli w Administracji „Orędownika Wrzes.“:

p. Kazimierz Jarociński z Poznaniu 250000 mk, pan sędzia Mazur z Wrześni 10000 marek. zebrane na weselu u P. P. Domińskich za pośrednictwem p. Fr. Kaczmarka 69.700 mk., czysty zysk z zawodów „Ekawery“ w dniu 15. 4. 23. 22.000 marek.

na ręce p. Kubalego: pp. St. Jakubowska 200 gr. niklu, Ed. Radziejewski 1 ft. 400 gr. mosiążu z koprowiną, Szyperska 100 gr. kruszcu, Wł. Bączkiewiczowa 1 ft. mosiążu z niklem, N. N. 3/4 ft. nikl. monety niemieckiej, Lemież 1 1/2 ft. mosiążu, Cieloszykówna 1 1/4 ft. kruszcu, Firma Urbańska 4 ft. nikl. monety niem., Stacja Kolejowa Września 4,80 mk. nikl. monety niemieckiej, Smoliński 1 ft. niklu, koprowiny i mosiążu, Hel. Plucińska 400 gr. kruszcu, Królak 100 gr. mosiążu, Stefan Sikorski 230 gr. mosiążu, Alfons Nowaczewski 250 gr. mosiążu i koprowiny, Ludwik Kulecki 170 gr. mosiążu, Koralewski 4 1/2 ft. mosiążu, Fr. Smidowicz 2 1/2 ft. nikl. monety niemieckiej, Szafranek z Bierzglina 4 1/2 ft. mosiążu i 80 gr. niklowej monety niem.

Ogłoszenie.

Znaczne podwyższenie zarobków od czasu zmiany statutu w styczniu 1923 (Orędownik Wrzesiński z dnia 12. 1. 23. nr. 12) oraz stale wzrastające wydatki na lecznictwo i t. d. zniewalają Kasę do wprowadzenia dalszych grup zarobkowych i temsamem do dalszej zmiany statutu.

Przewidziana zmiana statutu, która obowiązywać będzie od 1. 4. 23 r., a którą uchwali Rada Kasy na najbliższem posiedzeniu, będzie następująca:

Grupa zarobk.	Dla zarabiających w markach			Płaca ustawowa wynosi marek
	dziennie	tygodniowo	miesięcznie	
1—4 włącznie skreśla się.				
5	do 1200	do 7200	do 30000	1100
6—22 włącznie pozostają bez zmiany.				
23	ponad 20000—23000	pon. 120000—138000	500000— 575000	21500
24	„ 23000—26000	„ 138000—156000	575000— 650000	24500
25	„ 26000—30000	„ 156000—180000	650000— 750000	28000
26	„ 30000—34000	„ 180000—204000	750000— 850000	32009
27	„ 34000—38000	„ 204000—228000	850000— 950000	36000
28	„ 38000—42000	„ 228000—252000	950000—1050000	40000
29	„ 42000—46000	„ 252000—276000	1050000—1150000	44000
30	„ 46000—50000	„ 276000—300000	1150000—1250000	48000
31	„ 50000	„ 300000	1250000	50000

Składki będą wynosiły:

1—4 włącznie skreśla się.
5—22 bez zmiany.

23. płacą członkowie 3913,— marek, pracodawca 5869.50 marek tygodniowo,
24. „ „ 4459,— marek, „ 6688,50 marek „
25. „ „ 5096,— marek, „ 7644,— marek „
26. „ „ 5824,— marek, „ 8736,— marek „
27. „ „ 6552,— marek, „ 9828,— marek „
28. „ „ 7280,— marek, „ 10920,— marek „
29. „ „ 8008,— marek, „ 12012,— marek „
30. „ „ 8736,— marek, „ 13104,— marek „
31. „ „ 9100,— marek, „ 13650,— marek „

Definitywne ogłoszenie nastąpi po uchwale Rady Kasy.

Powyższe podaje się pracodawcom do wiadomości, celem prawidłowego potrącenia pracobiorcom części składek.

Września, dnia 12 kwietnia 1923 r.

Powiatowa Kasa Chorych we Wrześni.

Koehler, przewodniczący. **Walczak**, dyrektor.

Obwieszczenie.

W rejestrze spółkowym pod nr. 1 zapisano Spar- und Darlehnskasse, Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Brudzewie.

Rozwiązanie spółdzielni następuje w wypadkach określonych w § 31 statutu spółdzielni. Likwidację przeprowadza się według przepisów ustawy o spółdzielniach.

Września, dnia 6 marca 1923 r.

Sąd Powiatowy.

Ogłoszenie.

Na podstawie zawartych nowych kontraktów pomiędzy producentami rolnemi a pracownikami rolnemi, oraz obliczenia zarobków dla pracowników rolnych przez Okr. Urz. U. w Poznaniu dokonano przegrupowania pracowników rolnych jak niżej podane:

1. Zaciąg I. zalicza się do grupy 8 podług której składki wynoszą: dla ubezpieczon. 400,40 mk., dla pracodawcy 600,60 mk. tygodniowo,
2. Zaciąg II. gr. 9 ubezpieczony płaci 491,40 mk., pracodawca 737,10 mk.,
3. Zaciąg III. gr. 10 ubezpieczony płaci 606,60 mk. pracodawca 990,90 mk.,
4. Zaciąg IV. gr. 11 ubezpieczony płaci 709,80 mk. pracodawca 1064,70 mk.,
5. chałupników do grupy 17 ubezpieczony płaci 1692,60 mk., pracodawca 2538,90 mk.,
6. ręczniaków do grupy 18 ubezpieczony płaci 1947,40 mk., pracodawca 2921,10 mk.,
7. fornali do gr. 18 ubezpiecz. płaci 1947,40 mk., pracodawca 2921,10 mk.,
8. włod. owczarze do grupy 18 ubezpiecz. płaci 1947,40 mk., pracodawca 2921,10 mk.
9. rzemieślników do grupy 19 ubezpieczony płaci 2220,40 mk., pracodawca 3330,60 mk.

Powyższe obowiązuje z dniem 1. 4. 23. roku.
Września, dnia 16. kwietnia 1923.

Powiatowa Kasa Chorych.

Koehler, przewodniczący. Walczak, dyrektor.